

ÖĞRETMENLERİN HAYAT BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİNİN MESLEKİ GELİŞİM ÖZYETERLİKLERİ İLE İLİŐKİŐİ: EDREMIT İLÇESİ ÖRNEĖİ¹

R. Seda AYDEMİR²
Doç. Dr. BarıŐ USLU³

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki gelişim özyeterlikleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma, ilişkiisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2022-2023 öğretim yılında Balıkesir Edremit İlçesinde devlet okullarında görevli 1.739 öğretmen oluştırmaktayken, örnekleme ise bu araştırmaya katılan 299 öğretmen oluştırmaktadır. Veriler “kişisel bilgiler formu”, “yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği” ve “öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik ölçeği” kısımlarından oluşan e-anket ile toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel, çıkarımsal (*t* testi ve *F* testi), korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmış olup, çıkarımsal, korelasyon ve regresyon analizleri için ,05 anlamlık düzeyi temel alınmıştır. Ek olarak, regresyon analizi için önkoşullar incelenmiş (*D-W*≈2, *TIF* < 10, *VIF* > .10 kriterlerine göre) ve standardize beta katsayısı ,55 bulunmuştur. Bu sonuç, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki özyeterlikleri arasında *r*≈,55 korelasyon olduğunu ve hayat boyu öğrenme eğilimlerinin öğretmenlerin mesleki özyeterliklerinin %30’unu açıkladığını göstermektedir. ÖĞretmenlerin mesleki gelişim özyeterlikleri genel olarak yüksek düzeyde (3,72/5’li likert) bulunurken, kişisel (cinsiyet), mesleki (öğrenim düzeyi, kıdem, kariyer basamağı) ve kurumsal (okulların eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik çevreleri) özelliklerine göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Diğer taraftan, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde mesleki özelliklerine göre; özellikle, görece genç-kıdemi az ve lisansüstü mezunları lehine anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Tüm bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin mesleki gelişim öz yeterliliklerini güçlendiren önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Sonuç olarak; öğretmenleri lisansüstü eğitime katılmaya teşvik etmek ve bilişim teknolojileri konusunda eğitimler sunmak, öğretmenlerin araştırma deneyimi elde etmeleri ve bilgiye hızlı erişim pratiği edinmelerini sağlayarak hayat boyu öğrenme becerilerine katkıda bulunabilir.

Anahtar Kelimeler: Hayat boyu öğrenme, Mesleki gelişim, Hayat boyu öğrenme eğilimleri, Mesleki gelişim öz yeterlilikleri, ÖĞretmenler

¹ Bu makale, 1. yazarın 2. yazarın danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tezine dayalı oluşturulmuştur. Bu araştırmanın bulguları 11. ASEAD Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda (20-22 Mayıs 2023, Lozan, İsviçre) sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Bu yüksek lisans araştırması ayrıca ÇOMÜ-BAP tarafından desteklenmiştir (Proje No: SYL-2023-4386).

²Çanakkale Onsekiz Mart Ün., Lisansüstü Eğit. Enst., ORCID ID: 0009-0004-4174-5006, rakiseda27@gmail.com

³Çanakkale Onsekiz Mart Ün., Lisansüstü Eğit. Enst., ORCID ID: 0000-0001-5941-1507, barisuslu@comu.edu.tr
Araştırma Makalesi/Research Article, Geliş Tarihi/Received: 19/06/2023–Kabul Tarihi/Accepted: 25/07/2023

**THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' LIFELONG LEARNING
TENDENCIES AND THEIR PROFESSIONAL DEVELOPMENT SELF-EFFICACY:
CASE OF EDREMIT**

**R. Seda AYDEMİR
Assoc. Prof. Baris USLU**

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the relationship between teachers' lifelong learning tendencies and their professional development self-efficacy. The research was designed in the correlational survey model. While the population of the research consists of 1,739 teachers working in public schools in Balıkesir Edremit district in the 2022-2023 academic year, the sample includes 299 teachers who participated in the research. The data was collected using a questionnaire including personal information form, Lifelong Learning Tendencies Scale, and Teachers' Professional Development Self-Efficacy Scale. The data were then analysed using descriptive, inferential (t test and F test), correlation, and predictive analyses. The findings of inferential, correlation, and regression analyses were evaluated at .05 significance level. Additionally, pre-conditions for regression analysis were examined (with the criteria; $D-W \approx 2$, $TIF < 10$, $VIF > .10$), and the standardised beta was found .55. This result shows that the correlation between teachers' lifelong learning tendencies and their professional development self-efficacy is $r = .55$, while teachers' lifelong learning tendencies can explain around %30 of their professional development self-efficacy perceptions. When looking for the influence of their personal (gender), professional (graduate level, seniority, career advancement), and institutional (schools' educational level and socio-economic environment) features, there is no significant difference in teachers' professional development self-efficacy perceptions, as high level in general (mean=3.72 in the 5-points scale). On the other side, there are significant differences in teachers' lifelong learning tendencies only in terms of their professional features; particularly in favour of younger (or less seniority level) teachers and postgraduate degree holders. Evaluating all these findings together, teachers' lifelong learning tendencies are clearly important factors to empower their professional development self-efficacy. Consequently, encouraging teachers to attend postgraduate education and provide ICT training can contribute to teachers' lifelong learning skills by providing research experience and practicing faster knowledge-access.

Keywords: Lifelong Learning, Professional Development, Lifelong Learning Tendencies, Professional Development Self-Efficacy, Teachers

1. GİRİŞ

Değişimin ve gelişimin hızla yol aldığı içinde bulunduğumuz bilgi çağında, organizasyonlar, ülkeler ve insanlar arası rekabet artık çok farklı bir boyut kazanmıştır. Bu ileri düzeyde gerçekleşen rekabet belirsizliği de beraberinde getirmekle kalmayıp değişimi ve değişimin ihtiyacı olan bilginin stratejik önemi olduğunu daha keskin hale getirmektedir. Maddî varlıkların öneminin giderek azalması ve yerini bilgiye dayalı bir ekonominin almasıyla birlikte sürekli öğrenme ve bilgilenme ihtiyacı ülkeler arası rekabetin anahtarı konumuna gelmiştir (Öğüt, 2016, s.3).

Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını, değerlerini, kendine ve topluma olumlu yönde etki edecek tüm davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır (Tezcan, 1985, s. 4). Eğitim, en ilkel topluluklarda bile olmak zorundadır; aslında, geleneksel yöntemlerin, değerlerin ve fikirlerin aktarımında eğitim insanlık tarihinin başlangıcından beri çok büyük bir önem teşkil etmektedir (Malinowski, 2016, s. 62). Günümüz dünyasında ise eğitim yoluyla edinilen beceri ve pratiklerin geçerlilik süresi kısalmıştır. Yetenekli ve bilgi birikimi yüksek bireyler tüm yaşamları boyunca aynı yeteneğe sahip olamayacak, sahip oldukları bilgiler de sonsuza dek geçerliliğini koruyamayacaktır (Robbins ve Judge, 2015, s.560). Birey hayatı boyunca yeni bilgi ve beceriler kazanma gereksinimi duymaktadır. Hayat boyu öğrenme ise bu teknolojik ve bilimsel gelişmelerin insan hayatında meydana getirdiği yeni ihtiyaçların karşılanması için çözüm noktası olarak görülebilir. Hayat boyu öğrenme etkinlikleri, toplumda bilgi ve beceri seviyesini yükseltmek için fırsatlar sunmayı ve bu fırsatlar ile bireylere daha iyi bir yaşam sağlamayı amaçlamaktadır (Chapman vd, 2003). Bu olgu, özellikle toplumun yol göstericileri olarak kabul edilen öğretmenler için hem çağa ayak uydurma hem de en fazla bilgi birikimi ile kendilerinden beklenti içerisine girenlere değer katma bağlamında özellikle günümüzde çok daha önemli bir yere taşınmıştır. Tüm bu sebepler göz önüne alındığında eğitim kurumlarında edinilen bilgi ve tecrübelerin geçerlilik süresinin kısaldığı da iddia edilebilir. Toplumsal süreçlerdeki bu değişim, öğretmenin hayat boyu öğrenme eğilimine sahip olmasını ve öğrendiği yeni bilgi ve metotları öğretim tekniği olarak kullanması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Yurdakul, 2016).

Hayat boyu öğrenme kavramı, 21. Yüzyıl insanının temel gerekliliklerinden biri olarak görülebilir (Fındıkcı, 2004). Bu temel hedefin gerçekleştirilmesi açısından eğitim sisteminin de hayat boyu öğrenmeye uygun biçimde yapılandırılması önemlidir. Geleceğin hayat boyu öğrenenlerini yetiştiren öğretmenlerin de hayat boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olması beklenebilir. Toplumların gelişimini sağlayacak önemli faktörlerden biri eğitimidir. Eğitim-öğretim sürecini tamamlayan öğrencilerin süreç sonunda hayat boyu öğrenme özelliğine sahip olması gerekmektedir. Bunu sağlayacak olan öğretmenin de öncelikle kendisinin hayat boyu öğrenme eğilimine sahip olması önemlidir (Poyraz ve Bayrakçı, 2015). Öğretmenlerin mesleki gelişimi ise öğrencilerin gelişimlerini sağlama amacıyla öğretmenlerin kendilerini mesleki anlamda geliştirmeleri olarak görülebilir. Bu bağlamda öğretmenlikte mesleki gelişim, hayat boyu öğrenme sürecinin bir alt basamağı olarak değerlendirilebilir (Guskey, 2000). Öğretmenlerin öğrencilere hayat boyu öğrenmede model olacak şekilde yetiştirilmesi gerekir (Budak, 2009).

Diğer yandan öz yeterlilik, bireyin herhangi bir alanda başarılı olma konusunda kendine dair inancını temsil eder (Özçiftçi ve Çakır, 2015). Bu açıdan öğretmenlerin mesleki gelişim açısından öz yeterliliklerinin, hayat boyu öğrenme eğilimleri ile ilişkisini incelemek, öğretmenlerin çağın gereklerine ne derece uyum sağladıklarını, teknolojik gelişimleri ne ölçüde takip ettikleri, öğretmenlik mesleğinin gelişim basamaklarına hangi ölçüde uyum sağladıkları görebilme açısından önemlidir. Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin mesleki gelişim öz yeterlilikleri açısından incelenmesi öğretmenlere hayat boyu öğrenme konusunda yol gösterici bir rehber olması ve konuyla ilgili gerçekleştirilecek diğer araştırmalara örnek oluşturması sebebiyle fayda sağlaması hedeflenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kavramına karşı gösterdikleri tepkilerin boyutu ve bunun olası çıktılarına odaklanmak, mesleki kariyerlerini ve gelişimlerini etkileyebilir ve bu da toplumdaki diğer bireyler için daha fazla fayda anlamına gelebilir. Ancak hayat boyu öğrenme eğiliminin hangi noktalarda ne gibi etkileri olabileceği ve öğretmenlerin sosyo-demografik özellikleri ile ilişkisi ne yönde olduğu gibi temel bazı değişkenleri, mesleki gelişimlerine yönelik bazı çıkarımları etkileyebilir. Bu bağlamda hayat boyu öğrenme kavramına ve etkilerine odaklanmak, öğretmenlerin bundan sonraki süreçte motivasyonlarını etkileyebilir ve sonuçlarına yönelik çıkarımlarda bulunarak bu yönde bir gelişime, akademik kariyer planlaması yapmalarına yardımcı olabilir.

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki gelişim özyeterlilikleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca, önerilen araştırma ile hayat boyu öğrenme olgusuna karşın öğretmenlerin eğilimlerinin kendi mesleki gelişim ve girişimlerini ne yönde etkilediğini belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda hem öğretmenler hem öğretmen adayları için yol gösterici bir kılavuz olması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın ana amacına bağlı olarak şu alt sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri demografik özelliklerine (cinsiyet, öğrenim düzeyi, kıdem, kariyer basamağı, okul türü ve görev yapılan okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevre) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleri ne düzeydedir?
4. Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleri demografik özelliklerine (cinsiyet, öğrenim düzeyi, kıdem, kariyer basamağı, okul türü ve görev yapılan okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevre) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki gelişim özyeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri mesleki gelişim özyeterliliklerinin anlamlı yordayıcısı mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırma, ilişkisel tarama modelinde tasarlanarak gerçekleştirilmiştir. İlişkisel taramalarda, araştırmacılar nicel verileri analiz ederek var olan ilişkileri açıklayıcı veya tahmin edici (yordayıcı) bir yaklaşım benimsemektedir (Ary vd., 2006; Tekbıyık, 2014). Araştırmada öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Mesleki Gelişim Özyeterlik Algılarının yordayıcısı olup olmadığını belirlenmesi amaçladığından, regresyon yaklaşımıyla araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

2.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Balıkesir Edremit İlçesindeki devlet okullarında 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılında görev yapan 1.739 öğretmen oluşturmaktadır (<https://edremit10.meb.gov.tr/>). Araştırmanın veri toplama sürecine 352 öğretmen katılmış olsa da, 53 öğretmenin cevapları tümüyle aynı seçeneklerden olduğundan veri setine dahil edilmemiştir. Bu bağlamda, cevapları veri setine dahil edilen 299 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmuştur (Tablo 1). Araştırmanın örneklemini (299 öğretmen) hedef evreni (1.739 öğretmen) %95 güven düzeyinde temsil etmeye yeterlidir (Cohen, Manion, & Morrison, 2007, s. 104).

Tablo 1: Örneklemdaki Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	<i>Erkek</i>	114	38,1
	<i>Kadın</i>	184	61,5
Öğrenim Düzeyi	<i>Ön Lisans</i>	10	3,3
	<i>Lisans</i>	228	76,3
	<i>Yüksek Lisans</i>	56	18,7
	<i>Doktora</i>	5	1,7
Kıdem	<i>1 yıldan az</i>	6	2
	<i>1-5 yıl</i>	28	9,4
	<i>6-10 yıl</i>	37	12,4
	<i>11-15 yıl</i>	53	17,8
	<i>16-20 yıl</i>	64	21,5
Kariyer Basamağı	<i>21 yıl ve üzeri</i>	110	36,9
	<i>Öğretmen</i>	98	32,8
	<i>Uzman Öğretmen</i>	177	59,2
	<i>Başöğretmen</i>	24	8
	Okul Türü	<i>Anaokulu</i>	13
<i>İlkokul</i>		85	28,4
<i>Orta Okul</i>		87	29,1
<i>Lise</i>		74	24,7
<i>Halk Eğitimi Merkezi</i>		40	13,4
Görev Yapılan Okulun Bulunduğu Sosyo-Ekonomik Çevre	<i>Düşük</i>	61	20,4
	<i>Orta</i>	218	72,9
	<i>Yüksek</i>	20	6,7

2.2. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler anket yoluyla toplanmıştır. Anket üç bölümden oluşmaktadır: i) öğretmenlerin demografik özellikler (cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, kariyer basamağı, okul türü ve görev yaptığı okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevre), ii) Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği ve iii) Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterliği Ölçeği. Ankette kullanılan ölçeklere dair bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği (YBÖEÖ): Bu ölçek, Yaman (2014) tarafından öğretmen kitlesine yönelik geliştirilmiştir. Ölçek, 29 maddeden oluşmaktadır ve 5’li Likert türündedir (“1=Tamamen katılmıyorum ← → 5=Tamamen katılıyorum” şeklinde). Tek boyuttan oluşan ölçekteki maddelerin faktör yükleri, 446-,653 arasındadır ve açıklanan varyans oranı %30,19’dur. Ayrıca, Yaman (2014) tarafından güvenilirlik katsayısı $\alpha=,892$ olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen uyum indeksleri⁴ Kabul Edilebilir Uyumu ($\chi^2/df=3,880$; GFI=,906; AGFI=,855; CFI=,808; RMSEA=,098) işaret etmektedir. Bu araştırmada ayrıca güvenilirlik katsayısı ise $\alpha=,958$ olarak elde edilmiştir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterliği Ölçeği (ÖMGÖÖ): Bu ölçek, Yenen ve Kılıç (2021) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 20 maddeden ve 5’li Likert türündedir (“1=Tamamen katılmıyorum ← → 5=Tamamen katılıyorum” şeklinde). Ölçek dört altboyuttan (Öğretimsel Gelişim, Kurumsal Gelişim, Kişisel Gelişim ve Alansal Gelişim) oluşmaktadır. Ölçekteki maddelerin faktör yükleri, 46-,83 arasındadır ve açıklanan varyans oranı %58,15’tir. Ayrıca, güvenilirlik katsayısı Yenen ve Kılıç (2021) tarafından $\alpha=,91$ bulunmuştur. Bu araştırmada yapılan DFA ile elde edilen uyum indeksleri¹ Kabul Edilebilir Uyumu ($\chi^2/df=3,316$; GFI=,827; AGFI=,878; CFI=,913; RMSEA=,088) göstermektedir. Burada ayrıca güvenilirlik katsayısı ise ölçeğin bütünü için $\alpha=,824$ ve altboyutlarda ise Öğretimsel Gelişim için ,680; Kurumsal Gelişim için ,624; Kişisel Gelişim için ,650; Alansal Gelişim için ,673 olarak elde edilmiştir.

2.3. Verilerin Toplama ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket düzenlenmiştir. Ardından, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bilimsel Araştırma Etik Kurulu’ndan etik onay alınmıştır (Tarih: 21.10.2022; Sayı: E-84026528-050.01.04-2200251263). Bu onayla birlikte Balıkesir Edremit İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nden uygulama izni alınmıştır (Tarih: 06.12.2022; Sayı: E-37320856-605.01-65182901). Bu onay ve izin sonrası, araştırma ayrıca ÇOMÜ-BAP tarafından desteklenmiştir (Proje No: SYL-2023-4386). Veriler ise e-anket yoluyla 2022-2023 Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı’nda Balıkesir Edremit’teki devlet okullarında görev yapan öğretmenlerden toplanmıştır.

⁴ DFA için referans uyum indeksi aralıkları $\chi^2/df <5$; GFI>,90; AGFI>,90; CFI>,90; RMSEA<,10 (Uslu, 2015)

Araştırma verilerinin analizinde SPSS 21 ve Amos 24 paket programlarından yararlanılmıştır. Analiz sürecinde betimsel, çıkarımsal, korelasyon ve yordayıcı analizlerden faydalanılmıştır. İlk olarak verilerin normal dağılımı (Skewness-Kurtosis değerleri üzerinden ± 2 referans aralığına göre (Can, 2013)) incelenmiştir. Ardından, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin ve mesleki gelişim öz yeterliliklerinin düzeylerinin belirlenmesinde betimsel analizlerden ortalama ve standart sapmalar belirlenmiştir. Bu ortalamalar üzerinden çıkarımsal analizler (t testi ve F testi) ile demografik değişkenlere göre öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ve mesleki gelişim özyeterliliklerinde farklılaşmalar olup olmadığı incelenmiştir. Bir sonraki aşamada, araştırma verileri arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile incelenmiş ve son analize verilerin uygunluğu gözetilmiştir. Son olarak, basit doğrusal regresyon analizi ile araştırma verileri arasındaki yordayıcı ilişkiler analiz edilmiştir. Hem çıkarımsal hem de korelasyon ve regresyon analizleri için ,05 anlamlılık düzeyi temel alınmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma sorularına yönelik yapılan analiz sonuçlarına ait bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerini gösteren betimleyici istatistikler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Betimsel Veriler

Değişken	n	Min	Max	\bar{X}^*	ss	Skewnes	Kurtosis
Hayat Boyu Öğrenme	299	1,66	4,97	4,31	,53	-,93	,28

* 1,00-1,79=Çok düşük; 1,80-2,59=Düşük; 2,60-3,39=Orta; 3,40-4,19=Yüksek; 4,20-5,00=Çok yüksek

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin betimsel veriler incelendiğinde öğretmenlerin hayat boyu öğrenme düzeylerinin çok yüksek düzeydedir ($\bar{X}=4,31$; $ss=,53$).

Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesine ilişkin t -testi sonuçları Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Hayat Boyu Öğrenme Düzeyleri

Değişken	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	sd	t	p^*
Hayat Boyu Öğrenme	Kadın	184	4,28	,51	226,77	-,79	,42
	Erkek	114	4,33	,55			

* p≤,05

Tablo 3’de yer alan veriler incelendiğinde, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($t=-,79$; $p>,05$) tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Öğrenim Durumu Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin öğrenim durumu değişkenine göre incelenmesine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Öğrenim Durumu Açısından Hayat Boyu Öğrenme Eğilimleri

Faktör	Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	ss	F	p	Tamhane
Hayat Boyu Öğrenme	1. Ön lisans	10	4,52	,29	3,92	,01*	2<3
	2. Lisans	228	4,25	,55			
	3. Yüksek Lisans	56	4,48	,41			
	4. Doktora	5	4,61	,33			

*p≤,05

Tablo 4’te yer alan veriler incelendiğinde, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme düzeylerinde öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunduğu tespit edilmiştir ($F=3,92$; $p<,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiği incelendiğinde lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenler arasında yüksek lisans mezunları lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin kıdem değişkenine göre incelenmesine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlerin Kıdem Değişkeni Açısından Hayat Boyu Öğrenme Eğilimleri

Faktör	Kıdem	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
Hayat Boyu Öğrenme	1. 0-1 yıl	6	4,31	,38	2,71	,02*	6<2 6<3 6<5
	2. 1-5 yıl	28	4,46	,41			
	3. 6-10 yıl	37	4,48	,48			
	4. 11-15 yıl	53	4,28	,62			
	5. 16-20 yıl	64	4,39	,49			
	6. 21 yıl ve üzeri	110	4,19	,52			

*p≤,05

Tablo 5’te yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde kıdemlerine göre anlamlı farklılıklar vardır ($F=2,71$, $p<,05$). 1-5yıl kıdeme sahip öğretmenler lehine olmak üzere 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler lehine 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler arasında 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler lehine anlamlı farklılık vardır.

Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Kariyer Basamaklarına Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin kariyer basamakları değişkenine göre incelenmesine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 6’te gösterilmiştir.

Tablo 6: Öğretmenlerin Kariyer Değişkeni Açısından Hayat Boyu Öğrenme Eğilimleri

Faktör	Kariyer Basamağı	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
Hayat Boyu Öğrenme	1.Öğretmen	98	4,45	,46	5,09	,01*	2<1
	2.Uzman Öğretmen	177	4,25	,55			
	3.Başöğretmen	24	4,23	,51			

* $p\leq,05$

Tablo 6’te yer alan veriler incelendiğinde, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde mesleki kariyer basamağına göre anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($F=5,09$; $p<,05$). Öğretmenlik kariyer basamağında olan öğretmenlerin lehine uzman öğretmenlik kariyer basamağında olan öğretmenlere göre anlamlı farklılık bulunmuştur.

Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Okul Türü Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin okul türü değişkenine göre incelenmesine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Öğretmenlerin Okul Türü Değişkeni Açısından Hayat Boyu Öğrenme Düzeyleri

Faktör	Okul Türü	n	\bar{X}	ss	F	p*
Hayat Boyu Öğrenme	1.Anaokulu	13	4,35	,53	1,61	,17
	2.İlkokul	85	4,25	,57		
	3.Orta Okul	87	4,37	,50		
	4.Lise	74	4,23	,54		
	5.Halk Eğitimi Merkezi	40	4,44	,43		

* $p\leq,05$

Tablo 7’de yer alan veriler incelendiğinde, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde görev yaptıkları okulların türüne göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Yani kıdem değişkeni öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerine etki eden bir değişken değildir.

Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin sosyo-ekonomik durum değişkenine göre incelenmesine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Öğretmenlerin Sosyo-Ekonomik Durum Değişkeni Açısından Hayat Boyu Öğrenme Eğilimleri

Faktör	Sosyo-Ekonomik Durum	n	\bar{X}	ss	F	p*
Hayat Boyu Öğrenme	1.Düşük	61	4,24	,64	2,11	,12
	2.Orta	218	4,31	,50		
	3.Yüksek	20	4,52	,43		

* $p \leq 0,05$

Tablo 8’de yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde görev yaptıkları okulların bulunduğu sosyo-ekonomik çevrelere göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Yani sosyo-ekonomik durum değişkeni öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerine etki eden bir değişken değildir.

3.2. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterlik Algılarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algılarına ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterlik Algılarına İlişkin Betimsel Veriler

Faktör	n	Min	Max	\bar{X}	ss	Skewnes	Kurtosis
Mesleki Gelişim	299	2,05	4,75	3,72	,47	-,25	,94

* 1,00-1,79=Çok düşük; 1,80-2,59=Düşük; 2,60-3,39=Orta; 3,40-4,19=Yüksek; 4,20-5,00=Çok yüksek

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algılarına ilişkin betimsel veriler incelendiğinde mesleki gelişim yeterlik algılarının yüksek düzeyde ($\bar{X}=3,72$; $ss=,47$) olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterlik Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algılarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesine ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Mesleki Gelişim Özyeterlik Algı Düzeyleri

Faktör	Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	p
Mesleki Gelişim	Öğretimsel Gelişim	Kadın	184	3,69	,57	,78	,44
		Erkek	114	3,74	,50		
	Kurumsal Gelişim	Kadın	184	3,76	,62	2,59	,01*
		Erkek	114	3,95	,64		
	Kişisel Gelişim	Kadın	184	3,79	,65	0,16	,87
		Erkek	114	3,80	,57		
	Alansal Gelişim	Kadın	184	3,46	,62	1,88	,06
		Erkek	114	3,60	,62		

*p≤,05

Tablo 10’da elde edilen veriler değerlendirildiğinde, öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algıları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t=1,70$; $p>,05$). Bununla birlikte mesleki gelişim özyeterlik algılarının alt boyutları incelendiğinde, kurumsal gelişim alt boyutunda cinsiyete göre erkek öğretmenler lehine ($\bar{X}=3,95$; $ss=,64$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($t=2,59$; $p<,05$).

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterlilik Algılarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algı düzeylerinin öğrenim durumu değişkenine göre incelenmesine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Öğretmenlerin Öğrenim Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Gelişim Özyeterlik Algı Düzeyleri

Faktör	Alt Boyutlar	Öğrenim	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
Mesleki Gelişim	Öğretimsel Gelişim	1.Ön lisans	10	3,88	,32	0,46	,71	-
		2.Lisans	228	3,70	,54			
		3.Y. Lisans	56	3,75	,59			
		4.Doktora	5	3,70	,51			
	Kurumsal Gelişim	1.Ön lisans	10	4,24	,34	1,65	,18	-
		2.Lisans	228	3,82	,66			
		3.Y. Lisans	56	3,77	,54			
		4.Doktora	5	3,96	,67			
	Kişisel Gelişim	1.Ön lisans	10	3,94	,63	0,35	,79	-
		2.Lisans	228	3,80	,64			
		3.Y. Lisans	56	3,75	,56			
		4.Doktora	5	3,68	,59			
	Alansal Gelişim	1.Ön lisans	10	3,70	,33	5,59	,00*	2<3 2<4
		2.Lisans	228	3,44	,64			
		3.Y. Lisans	56	3,74	,52			
		4.Doktora	5	4,10	,45			

*p≤,05

Tablo 11’de yer alan tek yönlü varyans analizine ait veriler incelendiğinde öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algıları genel olarak öğrenim durumlarına göre değişmemektedir. Yani öğrenim durumu ile mesleki gelişim özyeterlik algısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (F=1,09; p>,05). Bununla birlikte öğretmenlerin öğrenim durumlarını mesleki gelişim özyeterlik algılarının alt boyutları ile birlikte incelendiğinde öğretmenlerin alansal gelişim algılarında öğrenim durumlarına göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (F=5,59; p<,05). Buna göre yüksek lisans mezunu öğretmenlerin (p=0,00) lisans mezunu öğretmenlere göre; doktora mezunu öğretmenlerin (p=0,02) yine lisans mezunu öğretmenlere göre alansal gelişim algılarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterlik Algılarının Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algı düzeylerinin kıdem değişkenine göre incelenmesine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: Öğretmenlerin Kıdem Değişkeni Açısından Mesleki Gelişim Özyeterlik Algı Düzeyleri

Faktör	Alt Boyutlar	Kıdem	n	\bar{X}	ss	F	p
Mesleki Gelişim	Öğretimsel Gelişim	1. 1 yıl altı	6	3,72	,33	2,19	,06
		2. 1-5 yıl	28	3,85	,49		
		3. 6-10 yıl	37	3,86	,58		
		4. 11-15 yıl	53	3,56	,57		
		5. 16-20 yıl	64	3,79	,54		
		6. 21 yıl +	110	3,67	,51		
	Kurumsal Gelişim	1. 1 yıl altı	6	4,03	,53	1,60	,16
		2. 1-5 yıl	28	3,72	,59		
		3. 6-10 yıl	37	3,85	,60		
		4. 11-15 yıl	53	3,71	,59		
		5. 16-20 yıl	64	3,78	,65		
		6. 21 yıl +	110	3,95	,64		
	Kişisel Gelişim	1. 1 yıl altı	6	3,83	,65	2,10	,07
		2. 1-5 yıl	28	3,63	,68		
		3. 6-10 yıl	37	3,94	,66		
		4. 11-15 yıl	53	3,61	,52		
		5. 16-20 yıl	64	3,87	,57		
		6. 21 yıl +	110	3,85	,64		
Alansal Gelişim	1. 1 yıl altı	6	3,58		1,15	,33	
	2. 1-5 yıl	28	3,55				
	3. 6-10 yıl	37	3,70				
	4. 11-15 yıl	53	3,39				
	5. 16-20 yıl	64	3,50				
	6. 21 yıl +	110	3,51				

*p≤,05

Tablo 12’de yer alan tek yönlü varyans analizine ilişkin veriler incelendiğinde öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algılarında kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür ($F=1,81$; $p>,05$). Ayrıca mesleki gelişim alt boyutları incelendiğinde de benzer sonuçlar elde edilmiş, alt boyutlarda da kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterlik Algılarının Kariyer Basamaklarına Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algı düzeylerinin kariyer değişkenine göre incelenmesine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13: Öğretmenlerin Kariyer Değişkeni Açısından Mesleki Gelişim Özyeterlik Algı Düzeyleri

Faktör	Alt Boyutlar	Kariyer	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
Mesleki Gelişim	Öğretimsel Gelişim	1. Öğretmen	98	3,82	,51	3,22	,04*	2<1
		2. Uzman Öğretmen	177	3,65	,55			
		3. Başöğretmen	24	3,69	,57			
	Kurumsal Gelişim	1. Öğretmen	98	3,86	,59	,43	,65	-
		2. Uzman Öğretmen	177	3,80	,66			
		3. Başöğretmen	24	3,91	,62			
	Kişisel Gelişim	1. Öğretmen	98	3,87	,65	1,74	,18	-
		2. Uzman Öğretmen	177	3,74	,61			
		3. Başöğretmen	24	2,89	,60			
	Alansal Gelişim	1. Öğretmen	98	3,63	,56	2,42	,09	-
		2. Uzman Öğretmen	177	3,46	,65			
		3. Başöğretmen	24	3,44	,65			

* $p\leq,05$

Tablo 13’de yer alan tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algılarında görev yaptıkları kariyer basamaklarına göre anlamlı farklılık bulunmadığı gözlemlenmiştir ($F=2,53$; $p>,05$). Bununla birlikte mesleki gelişim algılarının alt boyutlarına bakıldığında, öğretmenlerin öğretimsel gelişim özyeterliklerinde kariyer basamağına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F=3,22$; $p<,05$). Buradaki farklılaşma öğretmen unvanındakiler ile uzman öğretmenler arasında öğretmen unvanındakiler lehinedir ($\bar{X}=3,82$; $ss=,51$).

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Algılarının Okul Türü Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin mesleki gelişim algılarının okul türü değişkenine göre incelenmesine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14: Öğretmenlerin Okul Türü Değişkeni Açısından Mesleki Yeterlik Algı Düzeyleri

Faktör	Alt Boyutlar	Okul Türü	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
Mesleki Gelişim	Öğretimsel Gelişim	1. Anaokulu	13	3,76	,59	1,99	,10	-
		2. İlkokul	85	3,74	,48			
		3. Orta Okul	87	3,60	,63			
		4. Lise	74	3,72	,53			
		5. Halk Eğitimi Merkezi	40	3,88	,42			
	Kurumsal Gelişim	1. Anaokulu	13	3,97	,40	1,02	,40	-
		2. İlkokul	85	3,91	,59			
		3. Orta Okul	87	3,73	,67			
		4. Lise	74	3,82	,73			
		5. Halk Eğitimi Merkezi	40	3,87	,48			
	Kişisel Gelişim	1. Anaokulu	13	3,82	,85	2,10	,08	-
		2. İlkokul	85	3,85	,54			
		3. Orta Okul	87	3,67	,62			
		4. Lise	74	3,77	,68			
		5. Halk Eğitimi Merkezi	40	3,99	,54			
Alansal Gelişim	1. Anaokulu	13	3,27	,62	2,77	,03*	1<4 2<4	
	2. İlkokul	85	3,37	,62				
	3. Orta Okul	87	3,55	,68				
	4. Lise	74	3,66	,61				
	5. Halk Eğitimi Merkezi	40	3,53	,44				

*p≤,05

Tablo 14'te yer alan veriler incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algılarında görev yaptıkları okulların türüne göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (F=1,30; p>,05). Fakat mesleki gelişim algılarının alt boyutlarına bakıldığında, okul türüne göre alansal gelişim alt boyutunda anlamlı farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir (F=2,77; p<,05). Alansal gelişim alt boyutunda anlamlı farklılık Lise lehine Anaokulu ile ve yine Lise lehine İlkokul ile gerçekleşmiştir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Algılarının Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin mesleki gelişim algı düzeylerinin sosyo-ekonomik durum değişkenine göre incelenmesine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15: Öğretmenlerin Sosyo-Ekonomik Çevre Durum Değişkeni Açısından Mesleki Gelişim Düzeyleri

Faktör	Alt Boyutlar	SED ^Y	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
Mesleki Gelişim	Öğretimsel Gelişim	1.Düşük	61	3,57	,65	3,03	,05*	1<2
		2.Orta	218	3,74	,51			1<3
		3.Yüksek	20	3,85	,52			
	Kurumsal Gelişim	1.Düşük	61	3,76	,69	1,06	,35	-
		2.Orta	218	3,84	,63			
		3.Yüksek	20	3,99	,49			
	Kişisel Gelişim	1.Düşük	61	3,75	,60	,80	,45	-
		2.Orta	218	3,79	,62			
		3.Yüksek	20	3,95	,70			
	Alansal Gelişim	1.Düşük	61	3,50	,75	,43	,65	-
		2.Orta	218	3,50	,60			
		3.Yüksek	20	3,64	,38			

*p≤,05; ^YSED=Sosyo-ekonomik çevre durum değişkeni

Tablo 15'te yer alan tek yönlü varyans analizine ilişkin veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik algıları ile sosyo-ekonomik çevre arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı gözlemlenmiştir (F=1,77; p=0,17). Bununla birlikte mesleki gelişim algıları alt boyutları ile sosyo-ekonomik çevre durum değerlendirildiğinde aralarında anlamlı fark bulunduğu tespit edilmiştir. Bu gruplar içinde anlamlı fark orta sosyo-ekonomik düzeyde çevre lehine düşük sosyo-ekonomik düzeyde çevre ile ve yüksek sosyo-ekonomik düzeyde çevre lehine düşük sosyo-ekonomik düzeyde çevre ile olarak bulunmuştur.

Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Mesleki Gelişim Özyeterlik Algıları Arasındaki İlişkiler

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki gelişim özyeterlik algıları arasındaki ilişkileri yordama düzeylerine ilişkin regresyon analizine ait veriler Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16: Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Mesleki Gelişim Özyeterlik Algıları Arasındaki İlişkiler

Değişken	1	2	3	4	5	6
1. Hayat Boyu Öğrenme Eğilimleri	1,00					
2. Öğretimsel Gelişim	,42**	1,00				
3. Kurumsal Gelişim	,41**	,46**	1,00			
4. Kişisel Gelişim	,37**	,46**	,53**	1,00		
5. Alansal Gelişim	,53**	,55**	,38**	,46**	1,00	
6. Mesleki Gelişim Öz yeterlilik Algıları	,55**	,80**	,77**	,79**	,74**	1,00

*p<,05; **p<,01

Tablo 16'ya göre, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki gelişim özyeterlik algıları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır ($r=,55$). Hayat boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki gelişim özyeterlik alt boyutları arasındaki ilişkilere bakıldığında da anlamlı ilişkiler bulunmaktadır ($r=,37$ -, 53). Bu anlamlı ilişkiler aynı zamanda bir sonraki araştırma sorusuna dair temel gerekliliği karşılar durumdadır.

Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Mesleki Gelişim Özyeterlik Algıları Arasındaki Yordayıcı İlişkilere Dair Bulgular

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin mesleki gelişim özyeterlik algılarını yordama düzeylerine ilişkin regresyon analizine ait veriler Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17: Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Mesleki Gelişim Özyeterlik Algılarını Yordama Düzeyine İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişken	B	SH	β	t	p	F	r	r ²
Sabit	1,62	,19		8,65	,00*	127,43	,55	,30
Hayat Boyu Öğrenme	,49	,43	,55	11,29	,00*			

*p≤,05

Tablo 17'de yer alan veriler incelendiğinde, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin mesleki gelişim özyeterlik algılarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir ($\beta=,55$; $p<,05$). Bununla birlikte öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri, mesleki gelişim özyeterlik algılarının %30'unu açıklamaktadır ($r=0,55$; $r^2=0,30$).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma ile öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki gelişim özyeterlikleri arasındaki ilişkiyi incelemek için Balıkesir ilinin Edremit ilçesinde anaokulu, ilkokul, orta okul, lise ve halk eğitimi merkezinde görev yapan farklı branşlarda 299 öğretmen ile çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri çok yüksek düzeydedir. Bu bulgular ışığında öğretmenlerin yüksek öğrenme eğiliminde olduğu ve öğrenmek için güçlü motivasyona sahip oldukları düşünülmektedir. Geleceğin hayat boyu öğrenenlerini yetiştiren öğretmenlerin hayat boyu öğrenmeye karşı yüksek düzeyde öğrenme eğiliminde olması, mesleklerini en güncel haliyle icra etmesi ve etkili öğretim becerileri göstermesi için çok önemlidir.

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde cinsiyete, okul türüne ve okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevreye göre anlamlı fark yoktur. Diğer taraftan, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde öğrenim düzeylerine göre yüksek lisans mezunları ile lisans mezunları arasında yüksek lisans yapanlar lehine anlamlı fark vardır. Bunun nedeni Lisansüstü eğitimde öğretmenlerin araştırma yapma ve yürütme becerileri elde etmesi örneğin internet olmak üzere teknolojik araçları kullanmak zorunda kalması, ICT cihazlarını kullanma becerileri edinmesi olabilir. Birçok çalışma, bu tür becerileri edinen öğretmenler bilgiye daha hızlı erişebildiğini ve bu öğretmenlerin hayat boyu öğrenme pratiklerini kolaylaştırdığını ortaya koymaktadır (Sevinç ve Çelebi, 2020; Şahin ve Arcagök, 2014).

Bir diğer sonuç ise, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde kıdeme göre genel olarak kıdemi görece az olan öğretmenlerle kıdemi yüksek olanlar arasında kıdemi görece az olan (genç) öğretmenler lehine anlamlı fark vardır. Mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenlerin zaman içindeki tecrübelerine dayanarak her tür bilgiye sahip olduğu düşüncesine kapılmaları hayat boyu öğrenme eğilimlerinin daha zayıf olmasını açıklayabilir. Bu bağlamda, Gökyer (2019) da çalışmasında benzer yorumda bulunarak, 20 yıldan az kıdemi olan öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin daha tecrübeli meslektaşlarına göre anlamlı şekilde fazla olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde de kariyer basamaklarına göre öğretmen unvanında olanlar ile uzman öğretmen olanlar arasında öğretmen unvanında olanlar bir başka deyişle genç ve mesleğe yeni başlayanlar lehine, bir önceki kıdem farkıyla da paralel olarak anlamlı fark vardır. Öğretmen unvanına sahip bireylerin mesleğin başında oldukları varsayıldığında bilgi edinmeye istekli öğretmenler oldukları söylenebilir.

Regresyon Analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri, mesleki özyeterlik algılarının anlamlı bir yordayıcısıdır ve öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri tek değişken olarak mesleki özyeterlik algılarının %30'unu açıklamaktadır. Demografik değişkenlere bakıldığında ise, öğretmenlerin mesleki özyeterlik algılarında mesleki kıdeme göre anlamlı fark yoktur. Diğer taraftan, öğretmenlerin mesleki yeterlilik algılarında cinsiyete göre kurumsal gelişim alt boyutunda erkeklerin lehine anlamlı farklılık vardır.

Bu noktada annelik ve ev işleri toplumsal rolleri ile kuşatılmış kadın öğretmenlerin hayat boyu öğrenmeye de mesleki gelişime de yeterli vakit ayıramamaları aradaki farkın oluşmasını etkileyen bir etken olarak görülebilir. Bu sonuç ile hayat boyu öğrenme eğilimlerindeki ortalama farkın sonucu birbirini ve kadının toplumsal rollerinden ötürü yeterli zaman bulamaması faktörünü destekler niteliktedir.

Ayrıca, öğretmenlerin mesleki yeterlilik algılarında öğrenim düzeyine göre yüksek lisans ve doktora yapanların lehine anlamlı farklılık vardır. Yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenlerin mesleki yeterlilik algılarının daha yüksek olması, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gerektirdiği temel becerilere sahip olmaları, çevrim içi çeşitli internet araçlarından faydalanabilme yeterliklerinin yüksek düzeyde olması, araştırma yapma ve yürütme becerilerine daha hâkim olmaları ile ilgili olabilir. Öğretmenlerin mesleki öz yeterlilik algılarında mesleki kariyer basamağına göre öğretmenler ve başöğretmenler arasında öğretmenler lehine anlamlı farklılık vardır. Bu durumun, öğretmenlik kariyer basamağında olanların görece genç ve mesleğe yeni başlayan öğretmenler olmasından kaynaklanabilir.

Öğretmenlerin görev yaptığı okul türü ile mesleki öz yeterlilik algıları arasında alansal gelişim alt boyutunda Lise lehine anlamlı farklılık vardır. Lisede işlenen ders müfredatlarının daha ayrıntılı ve teknik olması, konu alan bilgisinin derin olması, öğrencilerin üniversite sınavı gibi önemli bir sınava hazırlanmaları bu durumu açıklayabilir. Son olarak, öğretmenlerin mesleki öz yeterlilik algılarında öğretimsel gelişim alt boyutunda görev yaptığı okulun sosyo-ekonomik çevresine göre orta ve yüksek sosyo-ekonomik çevredeki okullar lehine anlamlı farklılık vardır. Velilerin okul aile birlikleri üzerinden sağladıkları destekle daha iyi olanaklar sağlanan okullarda öğrenci başarısı yükselebilir. Öğrenci başarısı yükseldikçe öğretmen öğretimsel gelişimini artırma yükümlülüğünü daha fazla hissedebilir.

5. ÖNERİLER

Gerçekleştirilen araştırma neticesinde öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki gelişim özyeterlik algılarının ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda birtakım öneriler geliştirilmiştir.

- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından organize edilecek eğitimler ile öğretmenlerin hayat boyu öğrenme mezziyetlerini sürekli hale getirecek yasal düzenlemeler yapılabilir.
- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme uygulamaları gelişmiş olan ülkelere öğretmenler eğitim amacıyla gönderilebilir.
- Öğretmenlerin lisansüstü eğitim almaları konusunda özendirici çalışmalar yapılabilir ve bu konuda öğretmenlere kolaylıklar ve olanaklar sağlanabilir.

- Mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerini artırmak için teşvik edici çalışmalar yapılabilir.
- Farklı kariyer basamağındaki öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerini artırmak üzere çalışmalar yapılabilir.
- Eğitim fakültelerinin öğretim programlarına hayat boyu öğrenme becerilerine yönelik seçmeli dersler zorunlu ders haline getirilebilir.
- Bu çalışma için Balıkesir ilinin Edremit ilçesinde veri toplanmıştır. Bununla birlikte nitel boyutta, farklı çevreler ve farklı örneklem gruplarında daha derinlemesine araştırmalar yapılabilir.

Yazar Katkı Beyanı

Bu araştırmada, 1. yazar tüm süreçlere (teorik tasarım, veri toplama, bulguların tartışılması, yazım ve geliştirme, vb.) aktif katkı sağlamıştır. 2. yazar ise daha çok araştırma sorularının belirlenmesi, yöntemsel tasarım, istatistiksel analiz ve bulguların tartışılması alanlarına katkıda bulunmuştur.

Bilgilendirme

Bu makale, 1. yazarın 2. yazarın danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tezine dayalı oluşturulmuştur. Bu araştırmanın bulguları 11. ASEAD Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda (2022-22 Mayıs 2023, Lozan, İsviçre) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Destek

Bu araştırma ÇOMÜ-BAP tarafından desteklenmiştir (Proje No: SYL-2023-4386).

Etik Onay

Bu araştırma için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bilimsel Araştırma Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır (Tarih: 21.10.2022; Sayı: E-84026528-050.01.04-2200251263). Ek olarak, Balıkesir Edremit İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden uygulama izni de alınmıştır (Tarih: 06.12.2022; Sayı: E-37320856-605.01-65182901).

KAYNAKÇA

- Ary, D., Jacobs, L. C., Razavieh, A., & Sorensen, C. (2006). Introduction to research in education (7th ed.). Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
- Budak, Y. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve ilköğretim programlarının hedeflemesi gereken insan tipi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29(3): 693-708.
- Can, A. (2013). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. Ankara: Pegem.

- Chapman, J., Toomey, R., Gaff, J., McGlip, J., Walsh, M., Warren, E., & Williams, I. (2003). Lifelong learning and teacher education. Canberra: Australian Government Department of Education, Science and Training.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). Research methods in education (6th ed.). Abingdon: Routledge.
- Fındıkcı, Y. (2004). Değer odaklı liderlik çağı. Yaşadıkça Eğitim, (83–84), 20-21.
- Gökçer, N. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(1), 145-159.
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. Teachers and Teaching: Theory and Practice, 8(3/4), 381-389.
- Malinowski, B. (2016). Bilimsel bir kültür teorisi (Çev. D. Uludağ). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Öğüt, A. (2016). Bilgi çağında yönetim. Ankara: Nobel.
- Özçiftçi, M., & Çakır, R. (2015). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve eğitim teknolojisi standartları özyeterliliklerinin incelenmesi. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 5(1), 1-19.
- Poyraz, H., & Bayrakçı, M. (2015). Yaşam boyu öğrenmede öğretmenlerin kurumları tarafından desteklenmeleri: Ölçek geliştirme çalışması. Sakarya University Journal of Education, 5(1), 114-124.
- Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2015). Örgütsel davranış (Çev. İ. Erdem). Ankara: Nobel.
- Sevinç, Ş., & Çelebi, M. (2019). Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine ilişkin yeterlik algılarının ve bu becerileri kullanım düzeylerinin belirlenmesi. 6. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi, Gaziantep.
- Şahin, Ç., & Arcagök, S. (2014). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(16), 394- 417.
- Tekbıyık, A. (2014). İlişkisel tarama yöntemi. M. Metin (Ed.), Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde (ss. 99–114). Ankara: Pegem.
- Tezcan, M. (1985). Eğitim sosyolojisi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları (No: 50).
- Uslu, B. (2015). Testing the psychometric features of the Academic Intellectual Leadership Scale in a university environment. Educational Sciences: Theory & Practice, 15(6), 1605-1621.
- Yaman, F. (2014). Öğretmenlerin yaşam boyu eğilimlerinin incelenmesi: Diyarbakır örneği (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Yenen, E. T., & Kılınç, H. H. (2021). Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterlilikleri Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 25(2), 455-468.
- Yurdakul, C. (2016). Özerk öğrenme ve yaşam boyu öğrenme arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.